

USTAWA O KREDYCI KONSUMENCKIM

KOMENTARZ

Zbigniew Ofiarski

PRAKTYCZNE KOMENTARZE LEX

LEX

a Wolters Kluwer business

USTAWA O KREDYCIE KONSUMENCKIM

KOMENTARZ

Zbigniew Ofiarski

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2014

Stan prawny na 1 marca 2014 r.

Recenzent

Dr hab. prof. UŚ Marek Zdebel

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Rybczyńska

Łamanie

Wolters Kluwer

· Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących ·
· im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej ·
· w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. ·
· A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty. ·

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2014

ISBN: 978-83-264-3249-1

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

*Dłużnik wesoło bierze, smutno oddaje.
Na spłacenie długu każdy okres jest zbyt krótki.*

Józef Witkowski

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wprowadzenie	17
Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim	21
Rozdział 1	
Przepisy ogólne	23
Art. 1. [Przedmiot regulacji ustawy o kredycie konsumenckim]	23
Art. 2. [Kredyt konsumencki udzielany przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe]	34
Art. 3. [Definicja kredytu konsumenckiego]	47
Art. 4. [Zakres stosowania ustawy]	76
Art. 5. [Słowniczek ustawowy]	103
Art. 6. [Przeliczanie wartości kredytu]	135
Rozdział 2	
Obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego przed zawarciem umowy o kredyt	138
Art. 7. [Obowiązek informowania konsumenta]	138
Art. 8. [Reprezentatywny przykład]	152
Art. 9. [Ocena zdolności kredytowej]	154

Art. 10.	[Obowiązek informowania konsumenta w przypadku odmowy udzielenia kredytu]	168
Art. 11.	[Obowiązek udzielania wyjaśnień]	170
Art. 12.	[Uprawnienie do otrzymania projektu umowy]	172
Art. 13.	[Obowiązki podania informacji przedkontraktowych]	173
Art. 14.	[Formularz informacyjny]	182
Art. 15.	[Zawieranie na odległość umowy o kredyt konsumencki]	184
Art. 16.	[Możliwość przekazania dodatkowych informacji]	186
Art. 17.	[Informacje przedkontraktowe o kredycie w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym]	189
Art. 18.	[Informacje przedkontraktowe w przypadku umów o zmianę warunków spłaty]	194
Art. 19.	[Przekazywanie informacji przedkontraktowych na formularzu informacyjnym]	199
Art. 20.	[Informacje przekazywane w przypadku zawierania na odległość umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym]	200
Art. 21.	[Informacje przekazywane w przypadku zawierania na odległość umowy o kredyt przewidującej odroczenie płatności lub zmianę sposobu spłaty]	205
Art. 22.	[Informacje przedkontraktowe dotyczące umowy o kredyt zabezpieczony hipoteką]	210
Art. 23.	[Formularz informacyjny dla kredytu zabezpieczonego hipoteką]	218
Art. 24.	[Informacje pochodzące od konsumenta]	220
Art. 25.	[Ustalanie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania]	223
Art. 26.	[Płatności dokonywane przez konsumenta w celu zgromadzenia kapitału]	230
Art. 27.	[Informacja o stopie referencyjnej]	232
Art. 28.	[Dodatkowe informacje przekazywane przez pośrednika kredytowego]	233

Rozdział 3

Umowa o kredyt	237
Art. 29. [Dokument umowy o kredyt konsumencki]	237
Art. 30. [Elementy treści umowy o kredyt konsumencki]	245
Art. 31. [Obligatoryjne dodatkowe elementy treści umowy o kredyt konsumencki]	298
Art. 32. [Niezbędne elementy treści umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym]	302
Art. 33. [Konieczne elementy treści umowy o kredyt konsumencki w sprawie odroczenia płatności lub zmiany sposobu spłaty]	306
Art. 34. [Przekroczenie salda na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym]	309
Art. 35. [Elementy treści umowy o kredyt zabezpieczony hipoteką]	310
Art. 35a. [Spłaty rat kredytu dokonywane bezpośrednio w walucie obcej]	315
Art. 36. [Obowiązek informowania o zmianie wysokości stopy oprocentowania]	319
Art. 37. [Harmonogram spłaty kredytu]	322
Art. 38. [Wyciąg z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego]	325
Art. 39. [Znaczne i długotrwałe przekroczenie salda na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym]	330
Art. 40. [Zmiana całkowitej kwoty kredytu w czasie obowiązania umowy]	332
Art. 41. [Weksel lub czek jako formy zabezpieczenia kredytu konsumenckiego]	335
Art. 42. [Wypowiedzenie umowy o kredyt odnawialny]	339
Art. 43. [Przyczyny wypowiedzenia umowy o kredyt odnawialny]	341
Art. 44. [Przelew wierzytelności z umowy o kredyt konsumencki]	345
Art. 45. [Sankcja kredytu darmowego]	348

Art. 46.	[Sankcja kredytu darmowego w odniesieniu do kredytu zabezpieczonego hipoteką]	357
Art. 47.	[Zakaz wyłączania lub ograniczania ustawowych uprawnień konsumenta]	359
Rozdział 4		
Splata kredytu przed terminem		361
Art. 48.	[Prawo do spłaty kredytu przed terminem]	361
Art. 49.	[Splata kredytu przed terminem a koszty kredytu]	365
Art. 50.	[Prowizja za spłatę kredytu przed terminem]	367
Art. 51.	[Brak uprawnienia do prowizji za przedterminową spłatę kredytu]	372
Art. 52.	[Rozliczenia z tytułu przedterminowej spłaty kredytu]	374
Rozdział 5		
Odstąpienie od umowy przez konsumenta		376
Art. 53.	[Termin odstąpienia od umowy przez konsumenta]	376
Art. 54.	[Koszty związane z odstąpieniem od umowy]	383
Art. 55.	[Odstąpienie od umowy o kredyt a usługi dodatkowe]	388
Art. 56.	[Odstąpienie od umowy o kredyt wiązany]	390
Art. 57.	[Skutki odstąpienia od umowy na nabycie określonego towaru lub usługi]	398
Art. 58.	[Odstąpienie od umowy o kredyt konsumencki zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa]	400
Art. 59.	[Niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez sprzedawcę lub usługodawcę wobec konsumenta]	407
Rozdział 6		
Zmiany w przepisach obowiązujących		427
Art. 60.	[Zmiany w ustawie – Kodeks wykroczeń]	427

Art. 61.	[Zmiany w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych]	429	
Art. 62.	[Zmiany w ustawie – Prawo bankowe]	431	
Art. 63.	[Zmiany w ustawie o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny]	435	
Art. 64.	[Zmiany w ustawie o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary]	436	
Art. 65.	[Zmiany w ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych]	438	
 Rozdział 7			
Przepisy przejściowe i końcowe		440	
Art. 66.	[Postanowienia intertemporalne]	440	
Art. 67.	[Utrata mocy prawnej dotychczasowej ustawy o kredycie konsumenckim]	441	
Art. 68.	[Wejście w życie ustawy o kredycie konsumenckim]	442	
 Załącznik nr 1. Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego			444
 Załącznik nr 2. Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym			450
 Załącznik nr 3. Formularz informacyjny dotyczący kredytu zabezpieczonego hipoteką			455
 Załącznik nr 4. Wzór obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania			461
Wykaz literatury		467	

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- dyrektywa 87/102/EWG – dyrektywa Rady 87/102/EWG z dnia 22 grudnia 1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumencyjnego (Dz. Urz. WE L 42 z 12.02.1987, s. 48)
- dyrektywa 2008/48/WE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z 22.05.2008, s. 66)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030)

k.w.	–	ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 482 z późn. zm.)
ustawa – Prawo bankowe	–	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późn. zm.)
ustawa – Prawo spółdzielcze	–	ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1443)
ustawa antylichwiarska	–	ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 157, poz. 1316)
ustawa o ewidencji ludności i dowodach osobistych	–	ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993 z późn. zm.)
ustawa o kredycie konsumenckim z 2001 r.	–	ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.)
ustawa o kredycie konsumenckim/ustawa	–	ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 z późn. zm.)
ustawa o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego	–	ustawa z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 255)
ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów	–	ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.)
ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów	–	ustawa z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1225)

ustawa o SKO-K	–	ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1450 z późn. zm.)
ustawa o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej	–	ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 z późn. zm.)
ustawa o <i>timeshare</i>	–	ustawa z dnia 16 września 2011 r. o <i>timeshare</i> (Dz. U. Nr 230, poz. 1370)
ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych	–	ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. Nr 81, poz. 530 z późn. zm.)

Organy publikacyjne, zbiory orzeczeń

Dz. U.	–	Dziennik Ustaw
Dz. Urz. KNF	–	Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego
Dz. Urz. NBP	–	Dziennik Urzędowy Narodowego Banku Polskiego
Dz. Urz. UE	–	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
Dz. Urz. UOKiK	–	Dziennik Urzędowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dz. Urz. WE	–	Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
LEX	–	System Informacji Prawnej „LEX OMEGA”
M.P.	–	Monitor Polski
MSiG	–	Monitor Sądowy i Gospodarczy
OSA	–	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna

OSNKW	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
OSP	–	Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, seria A
POSAG	–	Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

Inne

BGK	–	Bank Gospodarstwa Krajowego
KNF	–	Komisja Nadzoru Finansowego
NBP	–	Narodowy Bank Polski
NSA	–	Naczelný Sąd Administracyjny
SA	–	Sąd Apelacyjny
SKO-K	–	spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe
SN	–	Sąd Najwyższy
SO	–	Sąd Okręgowy
SOKiK	–	Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
TK	–	Trybunał Konstytucyjny
UE	–	Unia Europejska
UOKiK	–	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WSA	–	Wojewódzki Sąd Administracyjny

WPROWADZENIE

Z dniem 18 grudnia 2011 r., po 6-miesięcznym *vacatio legis*, weszły w życie przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 z późn. zm.). Zastąpiła ona dotychczas obowiązującą ustawę z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.). Uchwalenie nowej ustawy o kredycie konsumenckim wynikało z potrzeby implementowania do polskiego porządku prawnego postanowień dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z 22.05.2008, s. 66).

Podstawowym celem dyrektywy 2008/48/WE jest doprowadzenie do pełnej harmonizacji przepisów prawnych regulujących problematykę kredytów konsumenckich w poszczególnych państwach członkowskich UE oraz stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi i funkcjonowaniu rynku kredytów konsumenckich. Jest to niezbędne w związku z rosnącą mobilnością obywateli państw członkowskich UE. Wypracowanie porównywalnych regulacji w państwach członkowskich powinno umożliwić swobodny przepływ ofert kredytowych dostępnych dla konsumentów w różnych państwach członkowskich UE.

Dotychczasowe rozwiązania prawne, wynikające z poprzednio obowiązującej ustawy o kredycie konsumenckim z 2001 r., opartej na postanowieniach dyrektywy Rady nr 87/102/EWG z dnia 22 grudnia 1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego (Dz. Urz. WE L 42 z 12.02.1987, s. 48), okazały się niewystarczające.

Dyrektywa 87/102/EWG miała charakter minimalny, a więc dopuszczała wprowadzanie regulacji zapewniających dalej idącą ochronę konsumentom, natomiast państwa członkowskie mogły ograniczyć się jedynie do stworzenia mechanizmów zapobiegających obchodzeniu przepisów wprowadzonych w celu realizacji dyrektywy. Jednak zasada minimalnej harmonizacji wyrażona w powyższej dyrektywie doprowadziła w efekcie do sytuacji, w której poszczególne państwa członkowskie wprowadziły wiele odmiennych mechanizmów ochrony konsumentów i tym samym nastąpiło znaczne zróżnicowanie sytuacji prawnej konsumentów i przedsiębiorców w poszczególnych państwach członkowskich.

Zasadniczym celem przyjęcia dyrektywy 87/102/EWG oraz aktów normatywnych transponujących jej postanowienia do krajowego porządku prawnego było zapewnienie konsumentom zawierającym umowy o kredyt na cele konsumpcyjne pewnego minimalnego poziomu ochrony. Ustawodawca uznał objęcie konsumentów szczególną ochroną za zabieg niezbędny ze względu na znacznie silniejszą pozycję faktyczną kredytodawców dysponujących wiedzą i doświadczeniem, której konsumenci nie posiadają.

Ustawa o kredycie konsumenckim reguluje: zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki; obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego w zakresie informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki oraz obowiązki konsumenta, kredytodawcy i pośrednika kredytowego w związku z zawartą umową o kredyt konsumencki; obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego w zakresie informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt zabezpieczony hipoteką oraz obowiązki w zakresie informacji zawartych w umowie o kredyt zabezpieczony hipoteką; skutki uchybienia obowiązkom kredytodawcy. Nie jest to jednak akt prawny o charakterze kompleksowym i nie reguluje wszystkich zagadnień związanych z udzielaniem kredytów konsumenckich.

Zawarcie i wykonywanie umowy o kredyt konsumencki wymaga stosowania także przepisów odrębnych ustaw, w tym ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121), ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późn. zm.), ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za

szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1225), ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.), ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1450 z późn. zm.).

Kredyt konsumencki jest szczególnym typem kredytu przede wszystkim ze względu na status prawny kredytobiorcy, którym jest konsument będący osobą fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Często kredytobiorcą w prawnym stosunku kredytu konsumenckiego jest osoba fizyczna dysponująca niewielkim zasobem wiedzy o zasadach funkcjonowania rynku finansowego, a w szczególności rynku kredytowego. Wymaga to stosowania rozwiązań prawnych zabezpieczających interesy konsumenta w stosunkach z kredytodawcami, z których nie wszyscy są poddani instytucjonalnemu nadzorowi, np. ze strony Komisji Nadzoru Finansowego.

Regulacje prawne zawarte w aktualnie obowiązującej ustawie o kredycie konsumenckim porządkują ważny segment rynku kredytowego i są w tym zakresie niezbędne przede wszystkim z uwagi na masowy charakter zjawisk pojawiających się na tym rynku. Liczba zawieranych umów o kredyty konsumenckie, zróżnicowany status prawny kredytodawców, liczne podtypy kredytu konsumenckiego, zróżnicowany poziom wiedzy konsumentów o zasadach działania rynku kredytowego determinują przyjęcie rozwiązań szczególnych. Uniwersalne regulacje dotyczące umowy pożyczki lub umowy o kredyt, zawarte w przepisach kodeksu cywilnego oraz w ustawie – Prawo bankowe, nie oddają specyfiki kredytu konsumenckiego. Potrzeba wprowadzenia rozwiązań szczególnych wydaje się w związku z tym oczywista.

Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim powinny w dłuższej perspektywie czasu stworzyć również warunki do prowadzenia rzetelnej reklamy w zakresie tych kredytów, wypracowania przejrzystych i skutecznych metod oceny ryzyka kredytowego związanego z zadłużaniem się konsumentów oraz ich zdolności kredytowej, ustabilizowania pozycji pośredników kredytowych na rynku usług kredytowych. Właściwe wypełnianie obowiązków wynikających z przepisów ustawy o kredycie konsumenckim może w rezultacie doprowadzić do poprawy stanu świadomości

prawnej konsumentów, wzmożonej i rzetelnej konkurencji rynkowej kredytodawców i pośredników kredytowych, a więc przynieść wymierne korzyści ekonomiczne dla konsumentów i całej gospodarki.

USTAWA

z dnia 12 maja 2011 r.

o kredycie konsumenckim¹

(Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715; zm.: Dz. U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984, Nr 201, poz. 1181; z 2012 r. poz. 1193; z 2013 r. poz. 1567)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z 22.05.2008, str. 66).

Rozdział 1

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. [Przedmiot regulacji ustawy o kredycie konsumenckim]

Ustawa określa:

- 1) zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki;
- 2) obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego w zakresie informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki oraz obowiązki konsumenta, kredytodawcy i pośrednika kredytowego w związku z zawartą umową o kredyt konsumencki;
- 3) obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego w zakresie informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt zabezpieczony hipoteką oraz obowiązki w zakresie informacji zawartych w umowie o kredyt zabezpieczony hipoteką;
- 4) skutki uchybienia obowiązkom kredytodawcy.

1. Uwagi wprowadzające

Dnia 18 grudnia 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, która zastąpiła dotychczas obowiązującą ustawę z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.). Potrzeba uchwalenia w tamtym okresie ustawy o kredycie konsumenckim wynikała z przyjętego przez Polskę w Umowie Przejściowej z dnia 16 grudnia 1991 r. dotyczącej handlu i spraw związanych z handlem między Rzeczpospolitą Polską a Europejską Wspólnotą

Gospodarczą i Europejską Wspólnotą Węgla i Stali (Dz. U. z 1992 r. Nr 17, poz. 69 z późn. zm.) zobowiązania do zbliżenia przepisów prawnych w zakresie ochrony konsumentów do ustawodawstwa obowiązującego w ówczesnej Wspólnocie Europejskiej².

W Unii Europejskiej regulowano w tym okresie ochronę konsumentów w stosunkach kredytowych dyrektywą Rady 87/102/EWG z dnia 22 grudnia 1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego (Dz. Urz. WE L 42 z 12.02.1987, s. 48). Przed uchwaleniem ustawy o kredycie konsumenckim regulacje prawne odnoszące się do udzielania kredytów konsumentom były rozproszone w kilku aktach prawnych i miały charakter fragmentaryczny. Wiele z tych przepisów odnosiło się nie tylko do konsumentów, ale do wszystkich kategorii kredytobiorców, np. były to przepisy ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 z późn. zm.). Tylko w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121) uregulowano zasady dokonywania sprzedaży na raty odnoszące się wyłącznie do konsumentów, ale jest to jedna z wielu możliwych form kredytu.

Implementowane do polskiego ustawodawstwa postanowienia wyżej wspomnianej dyrektywy wprowadzały ważne standardy związane z udzielaniem kredytów konsumenckich. W przepisach niniejszej dyrektywy kredyt konsumencki definiowany był według kryteriów ekonomicznych, a jego udzielanie konsumentom przez kredytodawców dopuszczalne było w ramach prowadzonej przez nich działalności zawodowej lub gospodarczej³. Określono również formę i minimalne wymagania dotyczące treści dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy o kredyt konsumencki, wprowadzono pojęcie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania umożliwiającej obliczenie całkowitego kosztu zaciągniętego przez konsumenta kredytu konsumenckiego i obowiązek jej podawania przez kredytodawców w reklamach i ogłoszeniach. Jednym z najistotniejszych postanowień omawianej dyrektywy było określenie uprawnienia konsumenta do

² D. Daniluk, *Projekt ustawy o kredycie konsumenckim*, Prawo Bankowe 1999, nr 2, s. 111–112.

³ A. Charzyńska, *Kredyt konsumencki a regulacje prawne państw Unii Europejskiej*, Biuletyn Bankowy 2001, nr 7, s. 45–46.

przedterminowej spłaty kredytu i wprowadzenie gwarancji zapewniających konsumentom odpowiednie obniżenie całkowitego kosztu kredytu⁴.

Ponadto w niniejszej dyrektywie zobowiązano państwa członkowskie do wprowadzenia uregulowań chroniących konsumenta w przypadkach niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego z nabycia rzeczy lub usługi z wykorzystaniem udzielonego w tym celu kredytu konsumenckiego, jak również w przypadku przelewu wierzytelności przez kredytodawcę oraz wystawienia przez konsumenta weksła lub czeku w celu zabezpieczenia lub spłaty tego kredytu. Dyrektywa nie wyłączała możliwości wprowadzenia regulacji zapewniających dalej idącą ochronę konsumentom, a na państwa członkowskie nałożono obowiązek stworzenia mechanizmów zapobiegających obchodzenie przepisów wprowadzonych w celu realizacji dyrektywy⁵.

W wyniku wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim nastąpiło wyraźne dostosowanie prawa polskiego do wymienionych wyżej postanowień dyrektywy. Z uwagi na potrzebę zapewnienia szerszej ochrony konsumentom ustawa ta w niezbędnym zakresie wykraczała poza minimalny poziom ochrony wynikający z postanowień dyrektywy. Należy podkreślić, że nie wykreowała ona nowego typu umowy, lecz uzupełniła przepisy różnych ustaw, w tym także kodeksu cywilnego i prawa bankowego, dotyczące umowy w sprawie udzielenia kredytu konsumenckiego⁶.

Implementując do krajowego porządku prawnego postanowienia dyrektywy 87/102/EWG, zrealizowano zasadę minimalnej harmonizacji, ale jednocześnie doprowadzono do sytuacji, w której poszczególne państwa członkowskie przyjęły wiele odmiennych mechanizmów ochrony konsumentów i tym samym znacznie zróżnicowały sytuację prawną konsumentów i przedsiębiorców w poszczególnych państwach członkowskich. Prowadziło to do zakłócenia konkurencji między kredytodawcami w Unii Europejskiej i stwarzało bariery dla rynku wewnętrznego tam,

⁴ A. Charzyńska, *Kredyty konsumenckie w Polsce – dostosowanie do norm UE*, Biuletyn Bankowy 2001, nr 7, s. 43–44.

⁵ J. Maliszewska-Nienartowicz, *Ustawa o kredycie konsumenckim – dostosowanie polskich regulacji do wymogów prawa wspólnotowego*, Glosa 2002, nr 9, s. 9–18.

⁶ Uzasadnienie projektu ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, druk nr 2646 Sejmu RP III kadencji.

Zbigniew Ofiarski – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, kierownik Katedry Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego; członek Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w latach 2011–2014; autor ponad 550 publikacji z zakresu prawa finansów publicznych, finansów samorządu terytorialnego, prawa bankowego i dewizowego oraz prawa podatkowego.

■ Komentarz zawiera systematyczną i wyczerpującą analizę przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Omówiono w nim m.in.:

- zasady i tryb zawierania umów o poszczególne rodzaje kredytów konsumenckich,
- zakres obowiązków kredytodawcy oraz pośrednika kredytowego,
- standardy dotyczące reklamy kredytów konsumenckich,
- warunki spłaty kredytu przez konsumenta przed terminem ustalonym w umowie,
- prawo konsumenta do odstąpienia od umowy.

■ W książce przedstawiono również wnikliwą ocenę działań ustawodawcy w procesie dostosowywania procedur związanych z udzielaniem kredytów konsumenckich do standardów unijnych, których celem jest podniesienie poziomu świadczenia usług oraz pełniejsza ochrona praw konsumenta w warunkach gospodarki wolnorynkowej. Jest to istotny problem z uwagi na powszechny charakter umów kredytu konsumenckiego. Szczególny charakter kredytów konsumenckich wynika m.in. z możliwości ich udzielania nie tylko przez instytucje wyspecjalizowane w świadczeniu usług kredytowych (np. banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe), ale także przez innych przedsiębiorców, w tym takich, którzy nie podlegają nadzorowi ze strony Komisji Nadzoru Finansowego.

■ Publikacja uwzględniła obszerny przegląd aktualnego dorobku judykatury odnoszącego się do poszczególnych problemów związanych z przygotowaniem, zawarciem oraz wykonywaniem umowy o kredyt konsumencki.

■ Komentarz przeznaczony jest zarówno dla przedsiębiorców udzielających kredytów konsumenckich, jak i prawników specjalizujących się w prawie kredytowym. Może być również bardzo pożyteczną lekturą dla samych konsumentów, którzy już zawarli umowy o kredyty konsumenckie lub dopiero planują to uczynić.

ISBN 978-83-264-3249-1

9 788326 432491

Cena 139 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9788326432491 M01P01